

Hovedopgave

Den nye EU-lov for bæredygtighedsrapportering

Financial controller 4. semester

Copenhagen Business Academy - Lyngby

Frederik Anton Vincentz - Hold A

Praktiksted: Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Vejleder: Henrik Skou Hansen

Dato for aflevering: 26. maj 2023

Antal anslag: 55.107

cphbusiness

COPENHAGEN BUSINESS ACADEMY

Indholdsfortegnelse

1	Motivation	1	
1.1	Problemformulering		2
1.2	Metode		2
1.3	Kildekritik		2
1.4	Afgrænsning		3
1.5	Indledning		4
2	Hvad er de gældende og kommende ESG-lovkrav i Danmark	6	
2.1	Nuværende danske lovkrav for samfundsansvar		6
2.2	Kommende ESG-lovkrav		8
2.3	EU taxonomien		8
2.4	Implementeringen af CSRD		8
2.5	CSRD tidslinje		9
2.6	Forslag om nye rapporteringskrav		10
3	Hvilke interessenter efterspørger ESG	11	
3.1	Kunder		12
3.2	Leverandører		12
3.3	Långivere		13
3.4	Medarbejdere		13
3.5	Myndigheder		13
3.6	Ejere, ledelsen og investorer		13
3.7	ESG interessentmodel		14
3.8	Deloitte partners anbefalinger til SMV'er		15
4	Hvilke overvejelser er der i forhold til implementeringen af ESG	17	
4.1	Politiske og regulativ risici		17
4.2	Ressourceeffektivitet		18
4.3	Barriere for implementering af ESG		18
4.4	Kritik af ESG		19
5	Løsningsforslag	23	
6	Konklusion	24	
7	Litteraturliste	25	

1 Motivation

Siden januar 2023, har jeg arbejdet i Deloitte. Først som revisor praktikant og derefter som Business Analyst i afdelingen "Fast Growing", der hovedsageligt beskæftiger sig med vækst virksomheder. Deloitte tilhører sammen med KMPG, PWC og EY the Big4, der sidder på størstedelen af det globale marked for revision og finansiell rådgivning.

De små til mellem store virksomheder (SMV'er) er rygraden i dansk økonomi og udgør 99% af alle virksomhederne. Men hvad angår rådgivning af bæredygtighedsrapportering, er der et langt større fokus på store børsnoterede selskaber, end der er for SMV'er, som denne rapport er målrettet for. Dette giver også god mening, eftersom de store virksomheder allerede er pålagt CSR rapportering og samtidig er de første, der er omfattet af de nye CSRD-krav, der træder i kraft i 2024. Tilhører en virksomhed regnskabsklasse D eller store C, er det nemt at identificere hvilke ESG rapporteringspligt den er pålagt. Men tilhører en virksomhed en mindre regnskabsklasse, er det vanskeligere at finde rådgivning for bæredygtighedsrapportering. De er nemlig ikke omfattet af ESG lovkravene endnu, men alligevel er der stigende krav til dem fra deres omgivelser. Langt de fleste virksomheder jeg har arbejdet med, har været SMV'er og adspurgte har de haft en meget begrænset viden om hvor omfangsrige, de nye ESG-lovkrav fra CSRD kommer til at være. Selvom de ikke er direkte omfattet af de kommende lovkrav, forventes det at de indirekte bliver ramt, specielt som underleverandører til de større virksomheder.

SMV'er burde derfor spørge sig selv, om de stigende lovkrav og efterspørgsel på rapportering af virksomhedens samfundspåvirkning, er noget de skal i gang med her og nu. Spørgsmålet er derfor om SMV'er skal i gang med at sætte ambitiøse ESG-mål og udarbejde bæredygtighedsrapportering, for at følge med tiden og fremtidssikre deres virksomheder?

Hvorom denne rapport ikke endegyldigt kan svare på dette spørgsmål for den enkelte virksomhed, så er dens formål at blive anvendt som en kilde til information, der kan hjælpe med at oplyse interesserede SMV'er, om hvorvidt ESG er relevant for dem at implementere, eller undersøge nærmere. Denne rapport vil således forsøge at informere læseren om ESG-landskabet ved at identificere risici og redegøre for de vigtigste lovgivende instanser på området, med de respektive krav og standarder. Derefter vil interessenters interesse i ESG blive analyseret og til sidst vil fordele, ulemper og risici ved ESG blive diskuteret, som vil munde ud i den endelige konklusion og forsøg, på at besvare hovedspørgsmålet.

1.1 Problemformulering

Hvordan skal SMV'er forholde sig til de nye CSRD-krav?

1. Hvad er de gældende og kommende lovkrav i Danmark på EGS området?
2. Hvilke interessenter efterspørger ESG?
3. Hvilke overvejelser er der i forhold til implementering af ESG i SMV'er?

1.2 Metode

Den overordnede undersøgelsesmetode og iagttagelsesvinkel er forklarende. Formålet ved valget af denne metode er at etablere et deskriptivt juridisk grundlag, for derefter at inddrage en eksplorativ analyse af studier og kilder, der findes relevante til undersøgelsen af emnet.

Valg af empiri

Dataindsamlingen har for det meste bestået af desk research, både i form af kvantitative og kvalitative data. Primære eksterne data som f.eks. observationer og udspørgninger i forbindelse med mit daglige arbejde er også blevet anvendt i rapporten. Hovedsageligt er det dog sekundære eksterne data som blevet anvendt til at skrive rapporten. Heriblandt bøger, internetsider og artikler.

1.3 Kildekritik

I udarbejdelsen af denne rapport er det specielt bogen "Klimaklar Virksomhed" (Schefté & Magelund, 2021), som er blevet anvendt. Forfatterne er begge journalister der har 10 års erfaring med at skrive artikler om klima og bæredygtighed. Forlaget er anerkendt og respekteret for at udgive fagbøger og undervisningsmateriale af høj kvalitet. De to forfattere sælger også deres rådgivning og viden indenfor bæredygtighed, så derfor kunne der også være en vis egeninteresse i at skubbe den grønne agenda. Med forbehold for dette vurderes bogen som en troværdig og pålidelig kilde.

Internetkilder som er anvendt indenfor jura består af kilder fra retsinformation.dk herunder årsregnskabsloven, samt europa.eu, hvor EU offentliggøre nye krav som f.eks. CSRD og ESGs. Desuden anvendes erhvervsstyrelsen.dk der har tolket EU's nye krav og konsekvenser for de danske selskaber. Disse kilder vurderes yderst troværdige og pålidelige da det er de gældende love, hvis sider er administreret af det offentlige.

Den anden del af anvendte internetkilder, er artikler fra store konsulenthuse som Deloitte. De kan ikke tilskrives samme troværdighed, da de kan anses for at have egen interesse på området i forbindelse med deres aktiviteter. Det er dog stadig en pålidelig kilde, som rådgiver de største virksomheder indenfor bæredygtighed.

1.4 Afgrænsning

Området for CSR er et meget omfattende emne under hastig udvikling. Det kan være kaotisk at finde rundt i alle de forskellige organisationer, standarder og love der er på området. Eftersom denne rapport ikke har plads til at omtale hele ESG-landskabet, er fokus sat på at identificere de væsentligste aktører med størst relevans for de små til mellemstore danske virksomheder. Dette er vurderet til at være Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), European Sustainability Reporting Standards (ESRS) og Årsregnskabsloven (ÅRL), der henholdsvis er EU's bæredygtigheds direktiv, standardisering og den danske årsregnskabslov.

International Sustainability Standards Board (ISSB) under International Financial Reporting Standards (IFRS) vil ikke blive gennemgået eller sammenlignet med CSRD eller ESRS. Det vil Global Reporting Initiative (GRI) og andre lignende organisationer og initiativer heller ikke. Da både ISSB og GRI arbejder sammen med udviklingen af CSRD og ESRS vil der dog heldigvis være en del overlap og integrering mellem de forskellige instanser. De virksomheder som på nuværende tidspunkt rapporterer jf. GRI, vil således være godt forberedt til implementeringen af CSRD og ESRS.

Desuden er det kun de overordnede regulativinstanser og standarder der vil blive gennemgået. Lovkravene og de nye ESRS vil således ikke blive gennemgået på detaljeniveau. Til sidst vil opgaven heller ikke gennemgå ESG strategi og implementering. Opgaven er afgrænset til kun at omhandle lovgivning og overvejelser i forbindelse med ESG-implementering. Undersøgelsen er endvidere generaliseret for SMV'er og tager ikke hensyn til de individuelle situationer hos virksomhederne.

1.5 Indledning

Bæredygtighed og klimaudfordringerne er blevet en høj prioritet blandt borgerne. Til folketingsvalget i 2022 var miljø og klima det andet vigtigste emne efter hospital og sundhed hos vælgerne (Mansø & Svendsen, 2022). Ønsket om at gøre noget ved klimaudfordringerne er noget politikerne har taget til sig på nationalt niveau, men også internationalt ved FN's vedtagelse af de 17 verdensmål. Overgangen til et CO2 neutralt samfund, har en deadline i EU, herunder Danmark i 2050. Nedgangen i CO2 forureningen skal modvirke de stigende globale temperaturer og dermed sikre at målene fra Paris-aftalen kan opfyldes.

"Den grønne pagt er Unionens nye vækststrategi. Den har til formål at omdanne Unionen til en moderne, ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi uden nettoemissioner af drivhusgasser senest i 2050. Den har ligeledes til formål at beskytte, bevare og øge Unionens naturkapital og beskytte unionsborgernes sundhed og trivsel mod miljørelaterede trusler og konsekvenser. Den grønne pagt sigter mod at afkoble økonomisk vækst fra ressourceanvendelsen og sikre, at alle regioner og unionsborgere deltager i en socialt retfærdig omstilling til et bæredygtigt økonomisk system, så ingen personer eller steder lades i stikken. Dette vil bidrage til målet om at opbygge en økonomi, der tjener alle, styrke Unionens sociale markedsøkonomi og bidrage til at sikre, at den er fremtidssikret, og at den giver stabilitet, beskæftigelse, vækst og bæredygtige investeringer." (Europa Parlamentets og Rådets Direktiv, 2022, S. 1)

Sådan begynder EU direktivet for bæredygtighedsrapportering også kaldet CSRD. Fra 2024 har Europa parlamentet vedtaget at store virksomheder og børsnoterede virksomheder skal rapportere og offentliggøre deres arbejde med bæredygtighed efter obligatoriske standarder. Det nye direktiv CSRD, er omfattende og stiller store krav til virksomhederne. Det er i første omgang de store børsnoterede virksomheder der vil blive ramt, hvorefter andre store virksomheder vil følge trop. Leverandører til de større virksomheder vil derimod også blive ramt indirekte, fordi de større virksomheder har brug for ESG-data til deres rapportering. Det nye CSRD er derfor en gamechanger, hvis krav mange virksomheder endnu ikke er forberedt på, men som efter forventningerne vil træde i kraft allerede d. 1. januar 2024.

I det følgende afsnit vil der blive givet et overblik over de nuværende og kommende ESG-lovkrav med henblik på at forstå hvor omfangsrige de nye regler vil blive, i forhold til de gamle. Desuden vil læseren få kendskab til forskellige instanser, således at virksomheder kan være på forkant med ESG-implementeringen før det vedtages ved lov.

For ikke at forvirre læseren unødvendigt, er der i figur 1 en oversigt over hvad alle forkortelserne betyder. I figur 2, kategoriseres nogle af alle begreberne og ESG-området i en pyramide. Begge figurer er ikke en fuldstændig liste af alle ESG relaterede begreber, men et udpluk af mange af de væsentligste.

Rapporten henvender sig primært til SMV'er. Det kræves dog ikke nogen forudgående viden om ESG-området at læse indholdet. Derfor kan den frit læses af all ESG-interesserede.

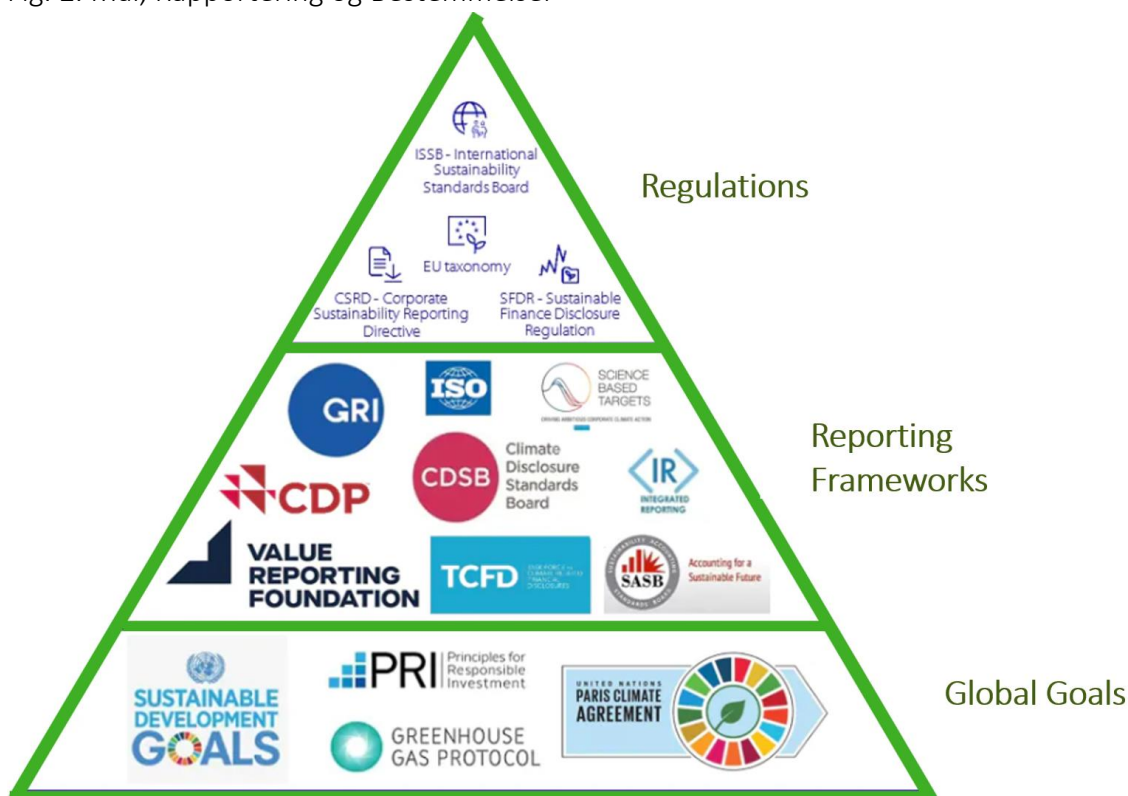
God fornøjelse.

Fig. 1. Oversigt over forkortelser i ESG-landskabet

Forkortelse	Navn	Hvad	Forhold
NFRD	Non-Financial Reporting Directive	Det nuværende men snart forhenværende direktiv om bæredygtighedsrapportering	EU - Direktiv
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive	Det nye direktiv om bæredygtighedsrapportering	EU – Direktiv
ESRS	European Sustainability Reporting Standards	De nye standarder for bæredygtighedsrapportering jf. CSRD	EU – Direktiv
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group	Privat rådgivnings organisation til EU-Kommisionen, hvis opgave det er at udarbejde ESRS	Privat organisation
ÅRL	Årsregnskabsloven	Lovgivning for hvordan danske virksomheder skal aflægge rapportering.	Dansk lovgivning
ESG	Environment Social Governance	ESG og CSR bliver brugt lidt i flæng. Der er en tendens til at ESG overtager CSR som begreb for bæredygtighedsrapportering.	Strategi og rapportering
CSR	Corporate Social Responsibility	Se forklaring ovenover.	Strategi og rapportering
SDGs	Sustainable Development Goals	FN's 17 verdensmål der forpligter de 193 medlemslande til bæredygtig udvikling	FN

Kilde: Egen fremstilling

Fig. 2. Mål, Rapportering og Bestemmelser

Kilde: Rabo Carbon Bank og Rabobank Sustainable Business Advisory (Poolen, 2022)

2 Hvad er de gældende og kommende ESG-lovkrav i Danmark

Store virksomheder i Danmark har siden 2009 (Erhvervsstyrelsen, 2021) været forpligtiget til at redegøre for deres samfundsansvar. Det omfatter store virksomheder i regnskabsklasse C og alle virksomheder i regnskabsklasse D. Regnskabsklasse C omfatter mellemstore og store virksomheder. En virksomhed er klassificeret som C stor virksomhed, når den to år i træk overskrider 2 ud af 3 følgende grænser (Erhvervsstyrelsen, 2022):

- En balancesum på 156 mio.
- En nettoomsætning på 313 mio. kr.
- En gns. antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 250

De nuværende reglerne der påhviler disse virksomhederne, fremgår af §99a i Årsregnskabsloven, 2022. Årsregnskabslovens §99a er implementeringen af Europa parlamentets og rådets direktiv for ikke-finansielle oplysninger (NFRD). De danske regler er på enkelte punkter mere omfattende end de europæiske krav. Vi vil i det følgende afsnit gennemgå de nuværende danske krav jf. ÅRL §99a.

2.1 Nuværende danske lovkrav for samfundsansvar

Store virksomheder skal supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for deres samfundsansvar, hvilket fremgår under ÅRL §99a stk. 1. Ifølge erhvervsstyrelsens guide for vejledning om lovpligtig redegørelse for samfundsansvar, omfatter reglerne følgende forhold (Danske love, ÅRL. §99a):

1. Forretningsmodel

Redegørelse virksomhedens forretningsmodel og hvordan virksomhedens aktiviteter påvirker miljø, klima, sociale og personaleforhold samt forhold der vedrører korruption, menneskerettigheder og bestikkelse.

2. Oplysninger om væsentlige risici

Redegørelse for hvilke risici der er forbundet med hvorvidt virksomhedens aktiviteter påvirker samfundet negativt og omvendt, samt miljøforhold, herunder hvorledes virksomheden kan reducere klimapåvirkningen med dens aktiviteter.

3. Ikke-finansielle nøgleresultatindikator (ESG-nøgletal)

Redegørelsen skal indeholde relevante ikke-finansielle nøgleresultatindikatorer. Der er ingen krav om at anvende specifikke nøgleresultatindikatorer, men hvis virksomheden har udarbejdet nogle der benyttes internt, så skal de oplyses.

4. Reference til beløb

Hvis der er relevant, kan der her redegøres for beløb fra den finansielle del af regnskabet. Det kan f.eks. være hvis er blevet afholdt store udgifter til at reducere virksomhedens skadelige miljøpåvirkning.

Jf. ÅRL §99 a stk. 2. er det ikke lovpligtigt for virksomhederne at fastlægge politikker for deres samfundsansvar. Hvis de vælger ikke at gøre det skal de imidlertid komme med en begrundelse for dette.

Har virksomheden derimod valgt at have politikker, skal den oplyse om følgende forhold:

1. Indholdet af virksomhedens politikker for samfundsansvar

Virksomheden skal beskrive sin politik og give oplysninger om standarder, retningslinjer eller principper for samfundsansvar, som virksomheden følger.

2. Hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfundsansvar til handling, herunder eventuelle systemer eller procedurer herfor.

Virksomheden skal beskrive, hvordan dens politik for samfundsansvar omsættes til handling og oplyse om systemer eller procedurer herfor. Der skal være konsistens mellem politikker og implementeringen heraf. Virksomheden skal give konkrete eksempler på handlinger, den foretager, fx kontrolbesøg hos udenlandske leverandører eller anskaffelse af udstyr med lavt energiforbrug. Virksomheden skal også oplyse om resultaterne af sine handlinger. Det er ikke tilstrækkeligt blot at sige, at politikker omsættes til handling.

3. Processer for nødvendig omhu (due diligence), hvis virksomheden anvender sådanne processer.

Virksomheder skal oplyse om deres processer for nødvendig omhu (due diligence). Due diligence handler om at identificere, forebygge og redegøre for risici og negative påvirkninger af mennesker, samfund og miljø. Processerne skal også omfatte leverandørkæden og andre forretningsforbindelser. Virksomheden skal vurdere, hvilke oplysninger der er relevante og væsentlige at give i rapporten.

4. Virksomhedens vurdering af, hvilke resultater der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfundsansvar i regnskabsåret, og virksomhedens forventninger til arbejdet fremover.

Virksomheden skal give oplysninger om, hvordan dens arbejde med CSR har påvirket dens kerneforretning, herunder både positive og negative resultater. Disse oplysninger kan omfatte påvirkninger af medarbejdernes trivsel, berørte personers menneskerettigheder og miljø- og klimamæssige påvirkninger af virksomhedens drift eller værdiskabelse. Derudover skal virksomheden oplyse om dens forventninger til arbejdet fremover, da dette kan være relevant for regnskabsbrugerens beslutninger om placering af deres ressourcer (Erhvervsstyrelsen 2021).

Desuden skal store C-virksomheder ifølge ÅRL § 99b, redegøre for deres politik og måltal for at øge mangfoldigheden i virksomhedens ledelse, herunder andelen af kvinder i bestyrelsen og på andre ledelsesniveauer.

2.2 Kommende ESG-lovkrav

Siden 2018 har 2000 virksomheder i EU der har 500+ medarbejdere, skulle rapportere om bæredygtighed jf. krav fra Non Financial Reporting Directive (NFRD). Det vil i de kommende år blive øget til 50.000 (EFRAG, 2022) virksomheder som skal leve op til kravene fra Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD, hvilket EU-rådet gav sin endelig godkendelse til d. 28 november 2022 (EU Rådet, 2022).

CSRD som er det nye EU-direktiv for bæredygtighedsrapportering vil således overtage det nuværende direktiv, NFRD. (Erhvervsstyrelsen, 2023).

Vedtagelsen af CSRD forudsætter at de detaljerede rapporteringskrav fastlægges i særlige standarder kaldet European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Formålet er naturligvis at sikre konsistens og sammenlignelighed for ESG-rapportering. EFRAG der er en privat organisation og den tekniske rådgiver af EU-kommissionen, er blevet udpeget til at komme med et udkast til hvordan sådanne standarder kunne se ud. Den 22. november 2022 har de publiceret et udkast på i alt 13 standarder, som skal bruges af alle virksomheder når de forventes vedtaget i juni 2023 (EFRAG, First set of draft ESRS). Udkast til de branchespecifikke standarder forventes at komme i efteråret 2023. Der er tale om standarder vedrørende miljø og sociale forhold samt selskabsledelse. Henholdsvis Environment, Social og Governance (ESG). Herudover indeholder de tværgående områder, krav til beskrivelse af strategi, mål, målopnåelse og værdikæder samt definerer væsentlighed og stiller krav til opbygning af rapporteringen.

2.3 EU taxonomien

For større børsnoterede selskaber, har det i 2023 også allerede været lovpligtigt at opgøre ESG aktivitet i overensstemmelse med EU taxonomien. EU taxonomien blev oprettet for at finde en definition af hvad begrebet "bæredygtighed" er. For at kunne rette investeringer mod bæredygtige projekter og aktiviteter er der naturligvis behov for et fælles sprog, der kan definere bæredygtighed. EU-Kommissionen har derfor i EU-taxonomien lavet en liste over økonomiske aktiviteter, som kan betragtes som miljømæssigt bæredygtige.

2.4 Implementeringen af CSRD

Det forventes at medlemslandene vil implementere CSRD i den nationale lovgivning, således at det træder i kraft fra januar 2024, med en gradvis indfasning af, hvilke virksomheder der omfattes.

- Januar 2024 → rapportering i 2025: De store danske børsnoterede virksomheder med 500+ medarbejdere, skal afgive årsrapporter i overensstemmelse med direktivet for bæredygtig rapportering (CSRD). Disse virksomheder er dog allerede i dag omfattet af NFRD.
- Januar 2025 → rapportering i 2026: Store virksomheder med 250+ medarbejdere og/eller 40 mio. euro i nettoomsætning og/eller 20 mio. euro i balancesum. Disse virksomheder er ikke på nuværende tidspunkt omfattet af NFRD.
- Januar 2026 → rapportering fra 2017: Børsnoterede SMV'er, små og ikke-komplekse kreditinstitutter og koncerninterne forsikringsselskaber.

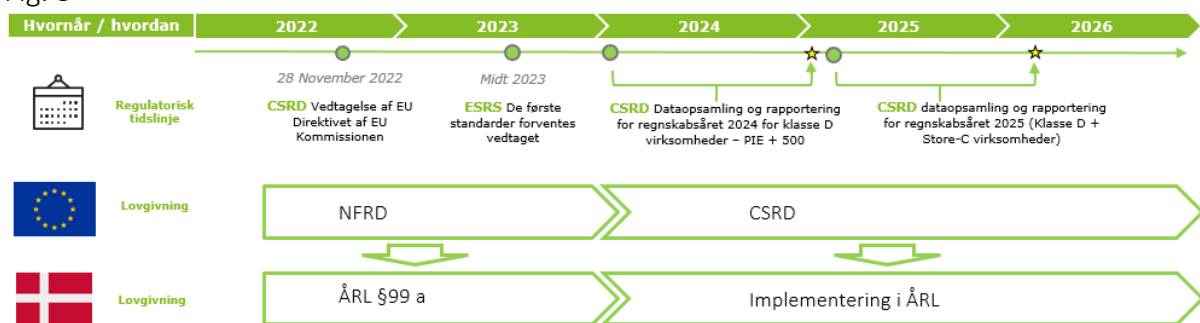
Kilde: Plesner, 2022

Samlet forventes 2300 (Erhvervsstyrelse, 2023) danske virksomheder at blive omfattet, hvilket bliver en stor opgave at løfte både for virksomhederne men også for rådgivere og revisorer. Det er et krav, at virksomheder skal rapportere om deres miljømæssige præstationer, herunder klima, sociale forhold og virksomhedsledelse. Disse oplysninger skal inkluderes i virksomhedens årsrapport og skal formentlig bekræftes af en revisorerklæring. Dette vil sikre, at virksomhederne er transparente og ansvarlige i forhold til deres indvirkning på miljøet og samfundet. Ved at indføre denne rapporteringspraksis kan virksomhederne identificere områder for, hvordan de kan bidrage til en mere ansvarlig og bæredygtig økonomi.

2.5 CSRD tidslinje

Nedenstående figur viser tidshorisonten for vedtagelse og implementering af CSRD. Den visuelle fremstilling giver et overblik over, hvornår hvilke virksomheder omfattes af CSRD, samt hvordan NFRD, CSRD og ÅRL hænger sammen.

Fig. 3

Kilde: Egen fremstilling

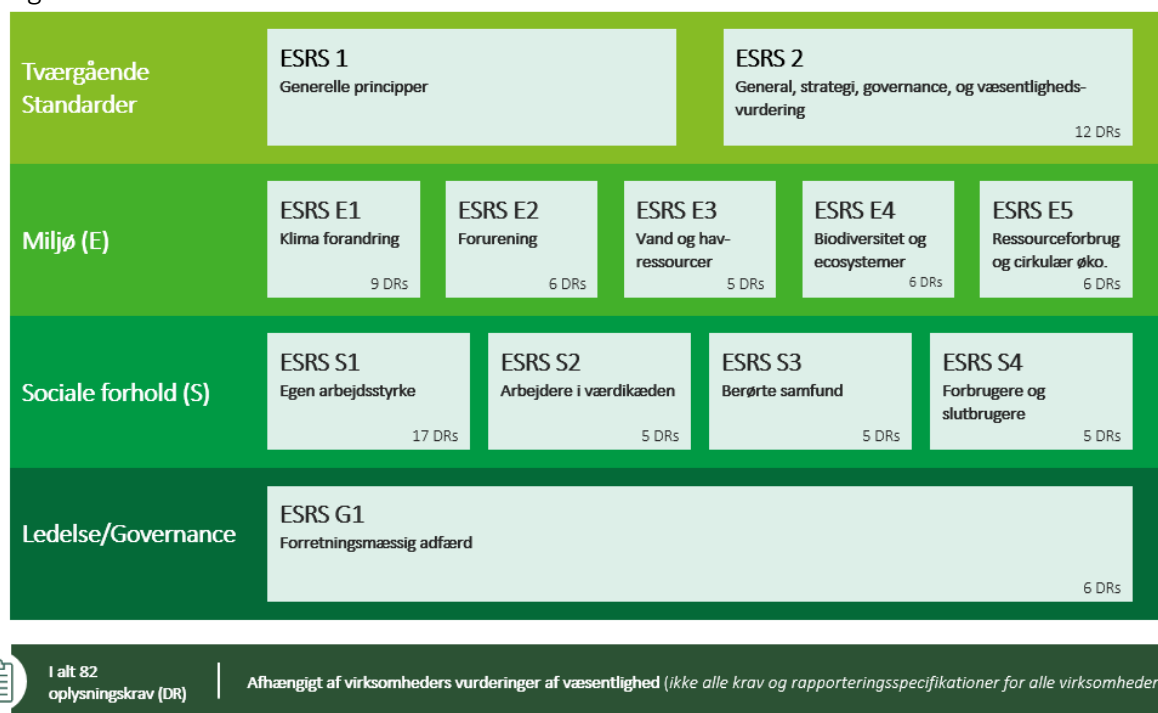
CSRD forventes at træde i kraft d. 1. januar 2024. Dvs. at de første rapporteringer som vil blive aflagt jf. CSRD vil blive 2025 årsrapporterne.

2.6 Forslag om nye rapporteringskrav

EFRAG har udviklet følgende 12 bæredygtighedsstandarder (ESRS) med 82 oplysningskrav som vil gøre ESG rapporteringen mere detaljeret og meget mere omfangsrig. De første standarder forventes vedtaget i sommeren 2023.

Direktivets ESRS'er

Fig. 4

Kilde: Deloitte, 2023

Det nye ESRS vil pålægge virksomheder at indrapportere deres data digitalt til det offentlige og sørge for, at alle data er korrekt kategoriseret og mærket i overensstemmelse med de relevante standarder og retningslinjer. Som følge af dette kan virksomhederne blive nødt til at tilpasse deres rapportering og registreringssystemer til at opfylde de nye krav i ESRS.

I forhold til kravene om revision i ESRS er det endnu ikke besluttet, om en generalforsamlingsvalgt revisor vil kunne udføre revisionen, eller om der vil være behov for at vælge to forskellige revisorer til at håndtere henholdsvis den finansielle rapportering og rapporteringen om bæredygtighed. Det er heller ikke klart, hvilken grad af sikkerhed der vil blive krævet i revisionen, men det forventes, at der i de første år kun vil være krav om begrænset sikkerhed, og at kravene vil blive skærpet efterhånden som systemet modnes (Dansk industri).

3 Hvilke interessenter efterspørger ESG

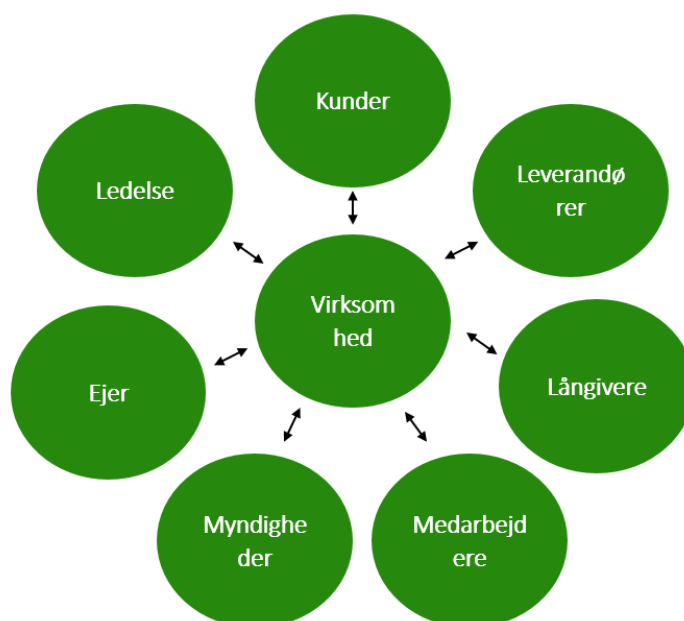
Kravet for ESG-rapportering af SMV'er kommer foreløbig ikke direkte fra lovens side. Men det betyder ikke at SMV'er skal se bort fra overvejelsen om at indføre det. For selvom der ikke stilles krav om ESG-rapportering af SMV'er jf. ÅRL, så er der en stigende interesse fra forskellige interessenter i at få kendskab til virksomhedernes ESG-profil. Der er i de seneste år også sket markante ændringer i hvad der kendetegner god virksomhedsstyring og forretningssans. I flere årtier har virksomheder drevet forretning med henblik på størst mulig profit for at tilfredsstille dens aktionærer. Dette er drevet frem af bl.a. den nobelprisvindende Amerikanske økonom Milton Friedmans arbejde fra 60'erne: *"There is one and only one social responsibility of business—to use its resources and engage in activities designed to increase its profits."* (Freidman, 1962)

Der er i den seneste tid sket forandring der anfægter denne tænkemåde.

På Havard Lawschool Forum on Corporate Governance (Kay, Brindisi & Martin, 2020) og McKinsey's hjemmeside (McKinsey & Company, 2020) kunne man i 2020 læse, at 181 CEO's fra Business Roundtable (BRT) havde skrevet under på at lede deres virksomheder til fordel for alle dens interessenter, herunder kunder, medarbejdere, leverandører og aktionærer. BRT repræsentere næsten en ¼ af USA's BNP og det underskrevne dokument fra 2019 er deres seneste erklæring for selskaber formål.

Udviklingen væk fra den aktionær fokuserede værdimodel, til en der omfavner alle interessenter er ikke uden støtte. Den er delvist drevet frem af stadig større krav fra de forskellige interessenter, hvis indflydelse vil blive analyseret i det følgende. Men den er også motiveret af værdiskabelse. En del studier konkluderer nemlig, at der er en sammenhæng mellem virksomheder der arbejder med ESG og værdiansættelser (Lacker & Tayan, 2019)

Fig. 5

Kilde: Egen fremstilling

3.1 Kunder

I en undersøgelse af forbrugervaner lavet af Deloitte (Deloitte, 2022), viser en markant stigning i den bæredygtige levestil. Forbrugerne gør mere og mere, f.eks. ved at købe færre nye produkter og reparer gamle produkter, vælge transport med lavere CO₂-aftryk og tilvælge brands med etiske værdier.

Desuden peger undersøgelser på at jo yngre man er, jo højere betydning har bæredygtighed. Mens det for 74 pct. af danskerne er vigtigt, at produkter og butikker har en bæredygtig profil, gælder det for hele 83 pct. af Generation Z, ifølge undersøgelsen fra Retail Institute (Wimmer, 2019).

Fig. 6. Generation Z stiller store krav til de virksomheder de forbruger hos.

83% prioriterer, at produkter og butikker har en **bæredygtig profil**.

50 % vil betale mere for et produkt, hvis det er **produceret etisk korrekt**.

Undersøgelse baseret på Generation Z
Kilde: Retail Institute Scandinavia

Kilde: Retail Institute Scandinavia (Wimmer, 2019)

Tallene viser bl.a. at 83% prioritere, at produkter og butikker har en bæredygtig profil, samt at 50% vil betale mere for et produkt, hvis det er produceret etisk korrekt.

Dette vidner om et stigende krav til virksomhedernes samfundsansvar og evne til at kommunikere deres ESG-profil til forbrugeren.

3.2 Leverandører

Selvom de nye ESG-krav ikke omfatter SMV'er direkte, så vil mange alligevel blive ramt indirekte, da den nye rapportering stiller krav til virksomhedernes værdikæder. Det forventes derfor, at store virksomheder vil sætte stigende krav til deres leverandører. Det betyder naturligvis, at alle leverandører der forsyner de store virksomheder, skal til at tænke sig grundigt om.

Nogle af Danmarks største virksomheder presser på og kræver handling fra deres leverandører. Bl.a. har Novo Nordisk sat sig det mål at alle 60.000 leverandører skal være overgået til 100% grøn strøm, inden 2030. I en artikel fra science report (Hansen, 2020), fortæller Camilla Sylvest der er koncerndirektør Novo Nordisk kommercielle strategi, bæredygtighed og kommunikation, at de har nået målet om 100% grøn strøm på 5 år. Leverandørerne vil have i alt 10 år til at omstille sig. Camilla Sylvest oplever at deres mål er blevet taget godt imod hos leverandørerne, som de vil hjælpe med omstillingen. I takt med at der bliver flere aftagere, forventer hun også det bliver billigere og gavnligt set fra et forretningsmæssigt perspektiv, at omstille til grøn strøm.

3.3 Långivere

Hos realkreditinstitutter, er ESG-data også blevet en fast parameter til beregning af virksomhedens værdi. I guiden ” ESG-hoved og nøgletal i årsrapporten” fra FSR (FSR, 2022), hævdes det, at långivere i stigende grad kigger på ESG-data som led i deres beslutninger.

”I de finansielle markeder er der kommet en stigende erkendelse af, at selskabers værdi ikke kan vurderes alene på grundlag af finansielle oplysninger. ESG-data (Environmental, Social & Governance) anvendes nu i høj grad ved vurdering af selskabernes langsigtede vækstmuligheder, indtjeningsevne og risici. ESG-data bliver derved brugt som en integreret del i vurderingen af selskabernes værdiskabelse og i selve værdiansættelsen. ESG-data er blevet nøgletal for investorer, långivere og analytikere – og derfor skal oplysningerne være relevante, sammenlignelige og pålidelige.” (FSR, 2022, S. 3)

Den positive effekt af ESG-rapportering i det finansielle marked, underbygges af at flere end 2000 akademiske studier. Udtalelserne kommer fra Rubin Nutall, der er leder for lovgivning og regeringspraksis hos McKinsey i podcasten ”Why ESG is here to stay” (Brown, 2020). Grunden er at virksomheder med gode ESG-ratings, vurderes at have en lavere risiko, da der tages forbehold for bedre ledelse og risikostyring hos de pågældende virksomheder. Som følge heraf, kan de tilbyde firmaer der arbejder med ESG, lavere låneomkostninger.

3.4 Medarbejdere

I tråd med forbrugerundersøgelserne, der viser at specielt generation Z er optaget af klimaproblemerne, ville man forvente, at de alt andet lige også foretrækker ansættelse i en klimavenlig virksomhed, hvor værdierne kan forenes med den grønne omstilling. I et studie fra IBM (IBM, 2021) der omfatter 14.000 voksne, fandt således også at 71% af respondenterne synes at bæredygtige virksomheder er mere attraktive. Ca. 50% fra undersøgelsen var endda villig til at acceptere en lavere løn til fordel for at arbejde i en bæredygtig virksomhed. Det er det samme budskab der delt i bogen ”Klima klar virksomhed” (Scheffte & Magelund, 2021). De virksomheder som ikke tænker grønt, vil have sværere ved at tiltrække de mest kvalificerede medarbejdere. Den yngre generation ønsker at arbejde i virksomheder, der afspejler deres værdier.

3.5 Myndigheder

Myndighedernes indflydelse er blevet gennemgået i kapitel 2, hvor de nye lovkrav fra CSRD kommer til at påvirke rigtig mange danske virksomheder, direkte og indirekte.

3.6 Ejere, ledelsen og investorer

Formålet for private virksomheder er at tjene penge til dens ejere og aktionærer. Men McKinsey’s (Henisz, Woller, Nuttwall, 2019) analyse af de over 2000 studier viser at profitabilitet og ESG ikke er hinandens modsætninger. Analysen viste rent faktisk at i 70% af virksomhederne er der en positiv sammenhæng mellem gode ESG-scores og profitabilitet. Ledelsens rolle er desuden at fremtidssikre virksomhederne ved hjælp af strategiske overvejelser, markedsmekanismer og risikostyring. Som resultat af det stigende pres på politikere for at handle på klimakrisen der har resulteret i den omfangsrige CSRD-indførelse,

er ESG ikke kun en trend. Der er allerede obligatorisk for 50.000 virksomheder og bliver sandsynligt en fast del af det at drive virksomhed for mange flere. Investorer, kapitalfonde og pensionselskaber, vælger også i stigende grad at ligge deres kapital ind i ESG orienterede virksomheder.

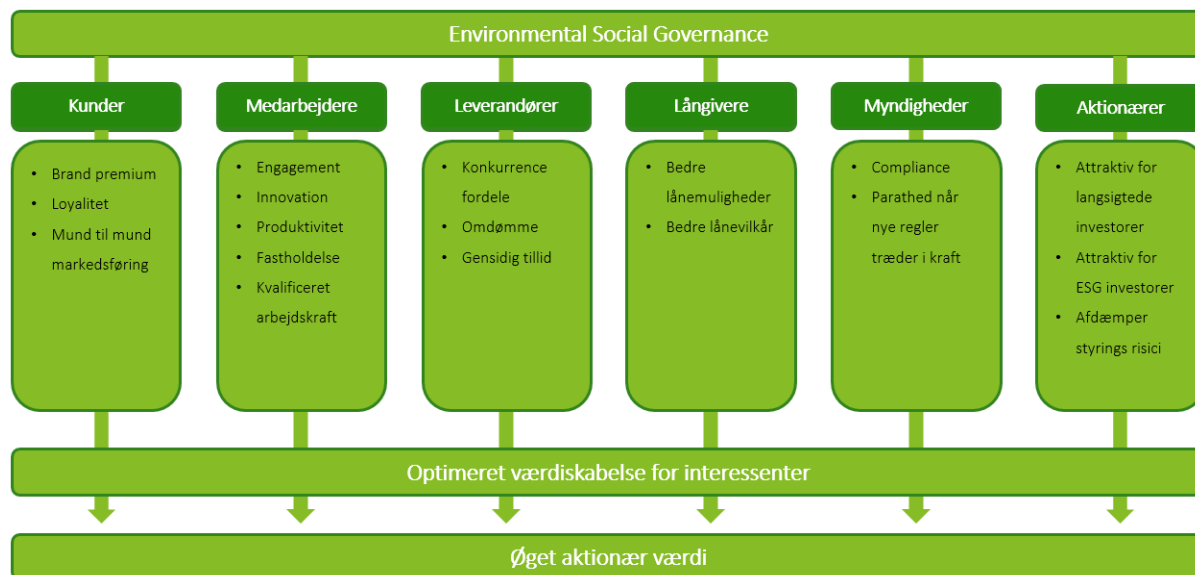
Larry Fink er CEO for verdens største kapitalfond Blackrock, der har 47.000 mia. dollars under forvaltning. Han omtalte i 2020 i sin årlige CEO letter, at ESG skal til at være en fast del af beslutningsgrundlaget for en investering (Friedrichsen, 2020). ESG skal indgå på lige fod med andre risici, hvor den rationelle investor vil forlange et højere afkastkrav i klimatunge virksomheder argumentere han. Larry Fink har dog siden været under kritik hos nogle investorer, der mener at ESG ikke høre hjemme i en profit drevet virksomhed. Selvom ESG har vundet indpas i rigtig mange porteføljer, er der også på det seneste opstået en vis modstand af ESG. Dette vil blive undersøgt nærmere i kapitel 4.

3.7 ESG interessentmodel

De forskellige værdiskabende effekter som arbejdet med ESG kan medføre, er sammenfattet i modellen nedenfor. Valget mellem profit og ESG er ikke hinandens modsætninger. Faktisk viser flere studier, at værdien af at implementere af ESG, kan give virksomheden en bedre økonomisk performance.

Fig. 7

Den Værdiskabende ESG Interessentmodel

Kilde: Egen fremstilling

3.8 Deloitte partners anbefalinger til SMV'er

Claus Jorch Andersen er partner og leder af Deloitte Private SME (small & medium enterprises) og har mere end 20 års erfaring som revisor og rådgiver. I en række blogindlæg giver han sine anbefalinger til hvordan han mener SMV'er skal forholde sig til den grønne omstilling.

Han kommer bl.a. med 3 bud på, hvorfor SMV'er bør udarbejde en klimaplan. Som det første sætter han lighedstegn mellem en god en klimaplan og en bedre forretning (Andersen, 2022a). En god klimaplan kan blive en konkurrencefordel og åbne for nye kundesegmenter. For det andet fremhæver han Årsregnskabsloven §99A, der som tidligere nævnt, allerede i dag forpligter virksomheder med over 250 medarbejdere at rapportere om samfundsansvar. Leverandører står ofte for 70-80% af udledningerne og derfor skal underleverandørende til at gøre sig umage på en lang række bæredygtighedsparametre, hvis de ønsker at være leverandør til de større virksomheder. Til sidst nævner han også, evnen til at tiltrække og fastholde talentfulde medarbejdere, hvor de nye generationer vægter virksomheder med en bæredygtig profil højere, end dem der ikke tager ansvar. Desuden kommer han ind på at en klimaplan, kan have betydning for værdiansættelsen og om virksomheden kan tiltrække den ønskede kapital.

Claus J. Andersen kommer således ind på mange af de samme fordele som vi har behandlet i dette kapitel, hvilket understøtter at implementering af ESG i SMV'er vil være værdiskabende for virksomheden og dens interessenter. Ifølge Claus betyder dette dog ikke at SMV'erne nødvendigvis skal i gang med de helt store strategiplaner, for de besidder naturligvis ikke de samme ressourcer som de større selskaber.

” Du tænker måske, at klima og bæredygtighed er noget, som de store, globale virksomheder må drive, fordi du som SMV har færre ressourcer til sådan en opgave. Sandheden er, at klima og bæredygtighed er temaer, som alle virksomheder må forholde sig til og reagere aktivt på. For en SMV behøver det dog ikke at udmønte sig i store, komplekse strategiprojekter med ISO-certificeringer og dyre rapporteringer, men det er uundgåeligt, at din SMV som minimum i første omgang skal integrere klima- og miljøhensyn i dens forretningsplan, hvad end sådan en eksisterer på papir eller i hovedet.” (Andersen, 2022b)

I forhold til hvordan en sådan klimaplan kunne se ud og hvad den kan indeholde, nævner han følgende:

- Veldefinerede reduktionsmål i forhold til en etableret baseline
- Realistiske kapitaliseringsmuligheder
- Konkrete og realistiske initiativer, der er retningsgivende for investeringer og fokus
- Medarbejdere med mandat og beslutningskraft til at implementere og drive strategien
- Involvering af hele organisationen for at skabe en intern bevægelse
- Lettilgængelig kommunikation til interne og eksterne interessenter

Det er vigtigt at identificere eksisterende bæredygtige tiltag i virksomheden og vurdere, hvad der kan gøres mere af, stoppes eller iværksættes for at øge bæredygtigheden. Samtidig mener han at der skal lægges en plan for prioritering af indsatsområderne og håndtering af eventuelle dilemmaer, der opstår undervejs. En handlingsplan er afgørende for at omsætte de nye ambitioner om bæredygtighed til virkelighed. Det er også vigtigt at etablere løbende målinger og rapportering, så virksomheden kan kommunikere troværdigt om sine bæredygtige fremskridt. Desuden pointerer han, at en effektiv bæredygtig omstilling kræver inddragelse af hele virksomheden, for at sikre en kulturel og organisatorisk forankring af indsatsen. Når en SMV formår at implementere bæredygtig omstilling, kan den skabe både finansiell, samfundsmæssig og miljømæssig værdi, samtidig med at den fremtidssikrer sig selv. Claus understreger at det er vigtigt at handle hurtigt, da kravene til bæredygtig omstilling i stigende grad vil påvirke SMV'erne. Som leder er det derfor afgørende at beskytte sin SMV ved at opnå en solid viden om bæredygtighed og initiere en omstilling baseret på denne viden.

4 Hvilke overvejelser er der i forhold til implementeringen af ESG

I undersøgelsen for ESG rapporteringens relevans for SMV'er, er kortlægning af risici essentiel for at kunne træffe de rigtige beslutninger. Vi har i det foregående identificeret at mange interessenter tillægger bæredygtighed stor værdi. I det følgende vil risici, der er forbundet med ESG blive gennemgået, samt hvilke barrierer der kan forekomme ved implementeringen af ESG.

4.1 Politiske og regulativ risici

CO2 afgifter har været debatteret en del for at nå i mål med 2030 og 2050 målsætningerne. Folketinget har vedtaget at CO2 afgifter gradvist indføres efter 2025 og eksperter mener at det også vil ske på globalt plan. Allerede fra 2023 øges energiafgiften på fossile brændsler med 6 kr. pr. GJ (Scheffe & Magelund, 2021). Det er derfor vigtigt at holde øje med hvilke tiltag der kommer fra dansk klimalov, men også på EU-niveau og internationalt. En global CO2 afgift vil sikre en fair konkurrence mellem landene. Store virksomheder som Unilever, Microsoft, Novozymes og Danfoss har allerede forberedt sig på dette ved at indføre interne CO2 priser på produktion og indkøb. Disse tiltag har allerede stor betydning for valget af leverandører.

Både på dansk og europæisk niveau er der også nye tiltag med henblik på at reducere ressourceforbruget. Det sker bl.a. på affaldsområdet i forhold til affaldsmængder, sortering og genanvendelse. Benzindrevet transport er også noget man vil udfase fra politisk side. Der er således en del lovgivningsmæssige krav og forbud, som er vigtig at holde sig opdateret på i forhold til hvordan det påvirker virksomhedens drift.

SMV'er skal tage stilling til følgende risici:

1. Nye krav om kendskab til CO2 udledninger.

- Det kan ske hvis det fra politisk side besluttet at også de små til mellemstore virksomheder skal indberette CO2 aftryk. Dette kunne give et overblik for hvad enkelte virksomheder udleder i forbindelse med 2030 målsætningen.

2. Hasteindført lovgivning som følge af klimakatastrofer

- Covid-19 pandemien viste hvor hurtig hasteindførte lovgivninger kunne blive indført. Dette kunne også ske hvis klimaskabte naturkatastrofer pludselig rammer Danmark eller internationalt.

3. Svingende CO2 kvotepriser

- Der har været store udsving i EU's kvotesystem som gør det svært for de kvotebelagte virksomheder at planlægge deres budgetter. Yderligere politiske og regulativ udvikling kan øge hvordan virksomhederne påvirkes.

4. Teknologiske risici

- Det er vigtigt at virksomheder er med på den teknologiske udvikling og ikke risikere at blive disrupted pga. forældet udstyr eller gamle klimaskadelige IT-systemer. Lige så vigtigt er det, også ikke at risikere at investere i umoden ineffektiv grøn teknologi

5. EGS bliver den normative standard

- Der er en risiko for at bæredygtige mål og rapportering bliver en standard i erhvervslivet, således at ikke klima bevidste virksomheder presses til at følge trop for at forblive konkurrencedygtige.

6. PR skandaler

- Der er en chance for negativt omdømme for de virksomheder der holder fast i gamle produktionsmetoder der ikke er klimavenlige eller som forsøger at skjule klimaskadelig adfærd.

4.2 Ressourceeffektivitet

Vælger virksomheden at implementere tiltag der kan reducere klimaaftrykket, kan der spares på ressourcer som f.eks. materialer til produktion vand eller strøm. Der er mange eksempler på hvordan spildvarme fra produktion kan opfanges og bruges som en ressource. F.eks. bruger Jensens køkken i Struer overskudsvarmen fra køleanlægget til at opvarme vandet. I en artikel fra CSR, (CSR, 2021) oplyses det, at partierne i folketinget har indgået en aftale, der har potentiale til at opvarme yderligere 128.000 enfamiliehuse med overskudsvarme. Andre eksempler på ressource effektivitet kan være at efterisolere bygninger eller udskifte vinduer. Det kan få varmeregningen til at falde og ejendomsværdien til at stige. Ved at finde løsninger der kan reducere brugen af ressourcer, kan virksomheder spare mange penge.

Umiddelbart virker det til at der kunne være gode grunde til at integrere ESG strategi og målsætninger i de danske virksomheder. Men hvad er det så som holder mange virksomheder tilbage?

4.3 Barriere for implementering af ESG

Det som spiller ind for CSR-implementering i mange danske virksomheder, er interne effektivitetskriterier. Herunder vurdering af investeringsafkast (ROI) målinger og incitamentsprogrammer, der anvendes til at vurdere om initiativer er økonomisk levedygtige. Udfordringerne som SMV'erne står over for ved at integrere CSR, er også omkostningerne ved konsulentbistand. PWC erfarede at selv 50.000kr er for mange et betydeligt beløb (Bentsen & Sørensen, 2010).

Grøn strøm med tiden er blevet mere tilgængelig og billig. Men nye bæredygtige initiativer har generelt for lav ROI, hvorfor de ikke vedtages. ROI er for mange virksomheder beslutningsgrundlaget for, hvor de vælger at allokere deres kapital. Det kan stadig være svært for ESG-løsninger at konkurrere på. PWC erfarede at virksomheder generelt er

skeptiske overfor den økonomiske værdi der er at hente i ESG implementering (Bentsen & Sørensen, 2010)

Det påpeges desuden i kandidatafhandlingen (Bentsen & Sørensen, 2010), at belønninger og incitamenter for ledelsen spiller en rolle i adoptionen af CSR-praksisser. Hvis disse praksisser ikke følges op af passende belønninger og incitamenter, herunder præstationsmålinger og personlige mål, er det mindre sandsynligt, at de bliver implementeret.

Desuden påpeges det at konflikter mellem eksterne krav og interne effektivitetskriterier, kan føre til manglende implementering af bæredygtighedsinitiativer. Strukturelle barrierer som manglende måling, utilstrækkelige belønninger samt manglende interesse hos nøgleaktører, spiller en væsentlig rolle i at hindre integrationen af ESG og bæredygtige praksisser i SMV'er.

Andre barriere opstår, når der eksisterer forskellige mindsets i organisationerne. Nogle ser mulighederne og nødvendigheden af ESG, mens andre ikke forstår det banebrydende og ønsker at fortsætte deres rutine med at gøre tingene som de altid har gjort det. Omstillingsparathed er en kvalitet mange arbejdsgivere efterspørger, men i realiteten er de fleste af os vanedyr. Mangel på engagement fra topledelsen, især CEO, er også blevet identificeret som en central faktor i forhold til at få alle medarbejdere med på ESG-agendaen. Desuden er der et mindre eksternt pres på SMV'er i forholdt til større virksomheder, hvilket fører til lavere ambitioner. Der har også hidtil været begrænsede muligheder for sammenligning med andre virksomheder. Manglende engagement kan skyldes manglende viden, erfaring og opmærksomhed på bæredygtighed (Bentsen & Sørensen, 2010).

Manglende enighed og retning på ESG-området har også ført til at SMV'er forvirrede og modtager forskellige svar fra rådgivere, afhængig af hvilken konsulent de spørger til råds. ESG kan blive opfattet som at medføre interne effektivitetsmodsigelser, da det ofte opfattes som omkostningstungt og tvivlsomt i forhold til økonomisk værdi. Der er således nogle hindringer der skal imødekommes, før vi ser en bred ESG-implementering i de danske SMV'er.

4.4 Kritik af ESG

Der er ikke meget litteratur at finde for hvad angår kritik af ESG og det fremvoksende fokus på bæredygtig udvikling. Klimabenægtelse er ligeledes blevet en sjældenhed. Forskere har gang på gang bevist at klimakrisen og det høje indhold af CO₂ i atmosfæren er menneskeskabte. Det er også svært at være imod ligestilling, medarbejdertilfredshed, antikorruption, cirkulær økonomi og virksomhedernes samlede samfundsansvar i en woke kultur. Men der hersker nogle kredse hvor der er en stigende modstand. Bl.a. har Larry Fink (Friedrichsen, 2010) efter sit kontroversielle årlige brev fra 2018 modtaget stor kritik specielt i USA. I hans nyeste brev fra 2023 nævnes ESG ikke en eneste gang, men relatere sig til emner om bæredygtig investering. Argumenter mod ESG er, at det politisk motiverede holdninger. Republikanerne bruger deres majoritet i repræsentanternes hus til at presse investorer til at se søge væk fra ESG. De mener at investorerne kun skal investere efter hvor de kan få det højeste profit (Baker, 2023).

Terrence Keeley forlod Blackrock efter 30 år erfarings som kapitalforvalter. I podcast episoden "The Rising Backlash Against ESG Investing" (Baker, 2023) kritiserer han ESG for ikke

at leve op til forventningerne. Han nævner bl.a. mangel på standardisering hvor der er alt for mange ratings organisationer, der når frem til forskellige resultater for de samme virksomheder. Terrence Keeley mener, at alle de mange trillioner af kr. der er investeret i ESG ikke har gjort en forskel for samfundet, som de virksomheder ikke havde udrettet alligevel og mener desuden at de er mindre profitable end traditionelle virksomheder.

Serieiværksætteren og stifteren af Tesla Elons Musk, kaldte også ESG en "scam", da hans virksomhed blev taget af listen i S&P 500 indekset for ESG ratede virksomheder. Formålet med S&P 500 indekset er at give en ESG score der er mere retvisende end hvad der står på hjemmesiden hos de pågældende virksomheder. Virksomhederne bliver derefter bedømt alt efter hvem der gør det bedst i forhold til branchefæller, hvilket betyder at mange industrier er repræsenteret, også olieselskaberne.

I et tweet fra d. 18. maj 2022 udtrykte Elon Musk sin utilfredshed med at Exxon mobil, der er blandt verdens fire største olieselskaber og er i S&P 500 ESG, mens Tesla ikke er.

"Exxon is rated top ten best in world for environment, social & governance (ESG) by S&P 500, while Tesla didn't make the list! ESG is a scam. It has been weaponized by phony social justice warriors." (Musk, 2022).

Lederen af S&P 500 ESG indekset Margaret Dorn, forklarede i et blogpost (Dorn, 2022) hvad grunden var til at Tesla ikke længere var på listen. Teslas ESG score var relativt stabil fra år til år, hvorimod banchefæller havde forbedret sig og slået Tesla ud af indekset. En række faktorer som bl.a.: Påståede hændelser af racediskrimination på en af virksomhedens fabrikker, mangel på strategi for nedbringelse af CO₂, dårlige arbejdsforhold og håndtering af dødsfald og ulykker pga. deres køre assisterende teknologi, var med til at trække firmaet ned.

EU-kommissionen er ved at indføre et forbud mod salg af biler med benzin og dieselmotorer (Frost, 2023). At være den ledende EV-producent, ville nogle måske tro, ville være nok for at sikre Tesla en plads i S&P 500 ESG indekset, men det er det altså ikke. Baker mener, at det er selve ESG-rating systemet der har slået fejl og han er i stedet en fortaler af "impact investing" som vi vil komme nærmere ind på.

MSCI ESG Rating

Måden hvorpå ESG-score bliver målt, bliver også kritiseret stærkt af Simpson, Rathi og Kishan i en artikel fra Bloomberg. Her kritiserer de MSCI som er verdens største ESG rating firma for at basere deres ESG score på hvordan bundlinjen påvirkes af ESG risici / muligheder, i stedet for at se på hvilken indflydelse virksomheden har på verden (Simpson, Rathi og Kishan, 2021). MSCI Inc. har udviklet sig fra en traditionel Wall Street virksomhed til at spille en afgørende rolle inden for bæredygtige investeringer. Virksomheden er specialiseret i at evaluere virksomheders miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige praksisser og udsteder ESG-ratings, som bruges af investeringsfirmaer til at markedsføre deres bæredygtige fonde. Dog mener Simpson, Rathi og Kishan, at der kun er en begrænset sammenhæng mellem MSCI's markedsføring af en "bedre verden" og deres faktiske metode til beregning af ESG scores. ESG-ratings fokuserer primært på, hvordan verden påvirker virksomhederne og deres aktionærer, i stedet for at måle virksomhedernes indvirkning på miljøet og samfundet. Dette rejser spørgsmål om, hvorvidt bæredygtige investeringer reelt opnås gennem MSCI's ratingsystem. Eksempelvis nævnes det at MSCI har givet McDonald's en positiv ratings

opgradering, selvom virksomheden genererer store mængder drivhusgasemissioner gennem sin forsyningskæde.

De 3 journalister argumenterer desuden for at miljømæssige faktorer kan være særligt vildledende i MSCI ESG rating systemet. For eksempel måler "vandstress" om det lokale samfund har tilstrækkeligt med vand til at opretholde virksomheden, uden at tage højde for om virksomheden selv bidrager til vandstress eller udhuler de lokale vandressourcer. Cirka 32% af opgraderingerne, der inkluderede en miljømæssig opgradering, fulgte denne tilgang.

Teslas kritik af ESG

Lignende kritik kan findes i i Teslas impact rapport fra 2021. Her beskrives det at ESG er misvisende for investorer og skal udvikle sig til at være "Company impact" fokuseret. *"Current ESG evaluation methodologies are fundamentally flawed. To achieve acutely-needed change, ESG needs to evolve to measure realworld Impact."* (Tesla 2021, S.1)

I rapporten fortsættes en uddybning, i tråd med kritikken fra Simpson, Rathil og Kishan.

"What ESG measures today: Investment Risk.

Current environmental, social and governance (ESG) reporting does not measure the scope of positive impact on the world. Instead, it focuses on measuring the dollar value of risk / return. Individual investors – who entrust their money to ESG funds of large investment institutions – are perhaps unaware that their money can be used to buy shares of companies that make climate change worse, not better. An obvious example of this is measuring the impact of the automotive industry. One might think that the more electric vehicles an automaker sells, as a percentage of total volumes, the better its ESG score. However, this is not the case. As long as a company continues to slightly decrease emissions of its manufacturing operations while churning out gas-guzzlers, its ESG ratings are likely to go up. Vehicle use-phase emissions, which represent 80-90% of total automotive emissions (included in Scope 3 of ESG reporting), tend to be misreported due to the use of unrealistic assumptions or not reported at all. It's easy to see why some oil & gas companies rank higher than Tesla on "Environmental Impact."" (Tesla, 2021, S. 1)

Tesla mener ligesom Baker, at der er behov for at droppe ESG og bevæge sig mod company impact. ESG burde ifølge Tesla i stedet fokusere på virksomhedernes faktiske positive påvirkning af planeten. De finder det også nødvendigt at indføre krav om brug af virkelighedsbaserede data og gennemsigtighed, især når virksomheder giver skøn i stedet for konkrete tal. ESG-vurderinger bør evaluere, om virksomhedens vækst har en positiv indvirkning på verden. Denne udvikling af ESG bør ifølge Tesla, støttes af institutionelle investorer, rating bureauer, virksomheder og offentligheden generelt.

"What ESG needs to become: Company Impact

We need to create a system that measures and scrutinizes actual positive impact on our planet, so unsuspecting individual investors can choose to support companies that can make and prioritize positive change. On the product front, companies should be required to use real-world data wherever remotely feasible and make it clear when estimates are provided instead of real-world figures. An example of this is vehicle "use-phase" emissions, accounting for the vast majority of lifecycle emissions. Automakers' estimates on lifetime vehicle mileage and

lifetime fuel consumption vary dramatically and almost never reflect real-world data. Automakers often have access to this data, but they don't disclose it. When it comes to a company's employees, it is essential that they're treated well, with a system in place to prevent discrimination of any kind, that they have a safe workplace and that they are rewarded appropriately, with significant upside if their employer does well. Many ESG ratings evaluate: "Does this ESG issue impact the profitability of the company?" We need a system that evaluates: "Does the growth of this company have a positive impact on the world?" This evolution of ESG needs to be championed by institutional investors, rating agencies, public companies and the general public. As the world needs to strive for a substantial positive impact, we won't be referring to ESG in this report. Instead, we'll talk about Impact." (Tesla, 2021, S. 1)

De 3 journalister Simpson, Rathi og Kishan bakker dette synspunkt op, i forhold til at ESG-ratings på nuværende tidspunkt ikke er vejledende for investorer. MSCI's vurderinger af virksomheders miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige praksisser, fokuserer nemlig primært på, om disse spørgsmål har potentiale til at skade virksomhederne, i stedet for at måle deres faktiske indvirkning på planeten og samfundet. Dette skaber en uoverensstemmelse mellem MSCI's markedsføring af en bedre verden og deres reelle metode. MSCI's opgraderinger og faktorer, der citeres i deres rapporter, bidrager sjældent til målet om en bedre verden. Ca 90% af alle virksomhederne fra S&P 500 er havnet i ESG fonde på baggrund af MSCI's ratings. Hvis næsten alle virksomheder er bæredygtige mister ESG så ikke sin betydning? - lyder spørgsmålet fra de 3 journalister. De mener det er svært at se, hvordan forbedringer baseret på ting som etik og virksomhedsadfærd reelt bidrager til dette mål. Der er behov for en nøjere definition og standardisering af, hvordan ESG-vurderinger udføres for at sikre, at bæredygtige investeringer faktisk opnås og fremstår legitimt. Vi kan kun håbe på at det netop er disse problemstillinger som de nye ESRS standarder og EU taxonomi, vil hjælpe med tackle.

5 Løsningsforslag

I det følgende vil der blive præsenteret en række løsningsforslag til hvordan SMV'er, skal håndtere udviklingen i de skærpede klimarapporteringskrav. Afsnittet desuden inkludere de identificerede værdier, risici og barriere der er med ESG-implementering.

Konkurrencefordele og værdi

Studier viser at arbejde med ESG implementering er værdiskabende og har en sammenhæng med virksomhedens overskud og værdiansættelse. Presset for at få virksomhederne til at bære et større samfundsansvar er i de seneste årtier også kun blevet større. Det er derfor den klare anbefaling at SMV'er undersøger mulighederne for, hvor de kan implementere bæredygtige løsninger, for at opnå konkurrencefordele både hvad angår produkter og ydelser, men også for tiltrækning af arbejdskraft og brand value.

Analysen af interessenterne taler også for at SMV'erne ikke skal vente med at implementere ESG før CSRD også omfatter dem. Der er nemlig væsentlige værdiskabende tiltag at hente, som kan være risikabelt ikke at udnytte. Risikoen ved ikke at gøre noget er, at virksomheden rammes af nogle af de identificerede risici som er blevet nævnt.

Klimaplan

Det er vigtigt at de enkelte virksomheder starter med at lave en klimaplan. Der kan være mange udnyttede ESG-forbedringer, som den enkelte virksomhed kan implementere og endda nye markeder og forretningsmuligheder. Uanset ESG-ambitioner, er det tid til at SMV'er starter med at allokere tid og ressourcer til ESG for at forbedre og styrke deres position i markedet. Alternativet er, at de løber risikoen for at miste relevans i de kommende år mod 2050 målsætningen, for et klimaneutralt samfund. Mængden af ressourcer og tid dedikeret til ESG implementeringen afhænger i stor grad af den enkelte virksomheds vurdering i forhold dens konkurrenter, interessenter og risici sammenholdt med de identificerede ESG-muligheder. At allokere den rette mængde tid og kapital til ESG, kommer til at spille en afgørende rolle i SMV'ernes fremtidige succes.

ESG-initiativer & rentabilitet

Cost-benefit-analyser og ROI mål kan ikke stå alene når beslutningen af ESG-prioriteten skal træffes. Det gamle paradigme om kun at fokusere på profitter er i høj grad blevet erstattet til også at inkludere virksomhedens interessenter og nærmiljø. Værdiskabende ESG-målsætninger skal tages med i beregningerne. Når ESG-implementeringer er rentable er det et win-win. Men den økonomiske gevinst er ikke åbenlys når ESG-initiativer ikke er rentable. Derfor skal dybdegående risikoanalyse foretages og værdien af ESG-implementering og optimering værdiansættes. Uanset om der er økonomisk, eller anden værdiskabende motiverede grunde til at implementere EGS, finde mange eksperter det sandsynligt at ESG-lovkravene før eller siden også vil omfatte SMV'er.

6 Konklusion

På kort sigt vil SMV'er kunne drive deres virksomhed uændret da der ikke er nogen lovkrav som direkte tvinger dem til sætte bæredygtighedsmål og indordne sig efter CSRD. Dette er imidlertid et valg som medfører risici specielt for virksomheder der er underleverandører til børsnoterede selskaber og store C virksomheder. Dertil kommer at der er en generel udvikling national og internationalt, for at virksomheder skal blive mere samfundsansvarlige og bidrage med at få afværget klimakrisen.

Det er svært at måle den økonomiske gevinst af f.eks. højere medarbejdertilfredshed eller nedbringelsen af CO2. Fordi bløde tal ikke kan omregnes til gevinst i kr. og øre, er der mange virksomheder der tøver med at implementere ESG. Barrieren for manglende implementering af ESG i SMV'er ligger i, at ESG målrettede initiativer ikke kan bestå cost-benefit-analyser eller leve op til ROI mål. Man skal dog gøre sig klart hvad det er for risici der opstår, hvis en virksomhed vælger slet ikke at starte på arbejdet i ESG-området. I den forbindelse er det vigtigt at foretage en risikoanalyse og grundig undersøgelse, for at afdække konsekvenserne ved ikke at implementere ESG og nogle af de kommende krav fra CSRD.

ESG er under udvikling

Implementeringen af bæredygtighed og samfundsansvar er stadig meget nyt. De kritikpunkter der er blevet rettet mod ESG rating bureauer, hvor der er fri fortolkning og udnyttelse af ESG-labeling, vil forhåbentligt blive adresseret og løst i det kommende CSRD og ESRS-implementering. Med de nye standarder vil det blive meget nemmere at sammenligne virksomheders ESG-performance, da det bygger på mange flere datakilder. De strengere oplysningskrav vil bane vejen for at ESG-området kan blive konkretiseret, defineret og modne, så det kan opnå samme troværdighed, som den finansielle rapportering. Den uafhængige erklæringsafgiver vil derefter kunne validere, at rapporten er retvisende og i overensstemmelse med gældende regler.

Der er ikke nogen der ved hvordan ESG kravene har udviklet sig om 10 år, men tendensen er tydelig. Der er allerede meget værdi at hente i ESG-implementering i dag, og derfor bør SMV'er ikke se bort fra CSRD, men så småt begynde at udarbejde en klimaplan.

7 Litteraturliste

Bøger

Schefte, A.F., & Magelund, A.N. (2021). Klimaklar Virksomhed (1 udgave). Akademisk forlag.

Friedman, M. (1962). Capitalism and freedom. University of Chicago Press.

Offentlige kilder

Danske love. Årsregnskabsloven § 99 a.

Årstal er ikke angivet.

<https://danskelove.dk/%C3%A5rsregnskabsloven/99a#1>

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2022/2464 (2022, 16 december). eur-lex.europa.eu. Forfatter ikke angivet.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464>

EFRAG (2022, november). Draft European sustainability reporting standards. Lokaliseret d. 5. maj 2023 på

<https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F05%2520EFRAGs%2520Cover%2520Letter%2520on%2520the%2520Cost-benefit%2520analysis.pdf>

EFRAG, First set of draft ESRS.

Ingen årstal er angivet. Lokaliseret d. 2. maj 2023 på

<https://www.efrag.org/lab6?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

EU Rådet (2022, 28 november). Rådet giver afsluttende grønt lys for direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering.

<https://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/>

Erhvervsstyrelsen (2021, 10. maj). Vejledning om lovpligtig redegørelse for samfundsansvar. Forfatter ikke angivet.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-vejledning-om-lovpligtig-redegoerelse-samfundsansvar>

Erhvervsstyrelsen (2022, 12. oktober). Krav til årsrapportens indhold.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/krav-til-aarsrapportens-indhold>

Erhvervsstyrelsen (2023, 28. april). CSRD og europæiske bæredygtighedsstandarder.

<https://erhvervsstyrelsen.dk/europaeiske-baeredygtighedsstandarder>

Rapporter

Deloitte (2022). How consumers are embracing sustainability. Forfatter eller datering fremgår ikke. Lokaliseret d. 16. maj 2023 på

<https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/consumer-business/articles/sustainable-consumer.html>

Tesla, Inc. 2021 Impact report. Lokaliseret d. 12. maj 2023

https://www.tesla.com/ns_videos/2021-tesla-impact-report.pdf

Bentsen, L. G., Sørensen, F. K. (2010, august). Kandidatafhandling. Stratetic Corporate Sustainability. Lokaliseret d. 1. maj 2023 på

https://researchapi.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/58420528/lisa_gram_bentsen_og_flemming_kozok_soerensen.pdf

FSR (2022, januar). ESG-hoved og nøgletal i årsrapporten. Lokaliseret d. 28. april 2023 på

https://cfa.dk/wp-content/uploads/2022/01/ESG-januar-2022_final.pdf

Artikler

Kay, I., & Brindisi C., & Martin, B. (2020, 14. September). Havard Lawschool Forum on Corporate Governance. The Stakeholder Model and ESG.

<https://corpgov.law.harvard.edu/2020/09/14/the-stakeholder-model-and-esg/>

Lacker, D. F., & Tayan, B. (2019). Stanford Graduate School of Business. ESG & Stakeholders. Lokaliseret d. 2. maj 2023 på

https://www.gsb.stanford.edu/sites/default/files/publication-pdf/cgri-quick-guide-13-esg-stakeholder-activism_0.pdf

Dansk industri. Nyt direktiv krav om bæredygtighedsrapportering (CSRD). Forfatter eller datering fremgår ikke. Lokaliseret d. 30. april 2023 på

<https://www.danskindustri.dk/vi-radgiver-dig/virksomhedsregler-og-varktojer/regnskab-og-rapportering/rapportering-om-baredygtighed/nyt-direktiv-krav-om-baredygtighedsrapportering-csrd/>

Frost, R. (2023, 27. Marts). Euronews. EU 2035 petrol and diesel car ban: Germany reaches deal on synthetic fuels

<https://www.euronews.com/green/2023/03/22/eu-to-ban-petrol-and-diesel-cars-by-2035-heres-why-some-countries-are-pushing-back>

Simpson, C., Rathki, A., Kishan, S. (2021, 10. December). Bloomberg. The ESG Mirage.

<https://www.bloomberg.com/graphics/2021-what-is-esg-investing-msci-ratings-focus-on-corporate-bottom-line/>

IBM (2021, 22. April). IBM Study: COVID-19 Pandemic Impacted 9 in 10 Surveyed Consumers' Views on Sustainability

<https://newsroom.ibm.com/2021-04-22-IBM-Study-COVID-19-Pandemic-Impacted-9-in-10-Surveyed-Consumers-Views-on-Sustainability>

Friedrichsen, O. (2020, 20. januar). Formuepleje. Verdens største kapitalforvalter ændre kurs.
<https://formuepleje.dk/nyheder/2020/verdens-stoerste-kapitalforvalter-aendrer-kurs/>

CSR (2021, 20. september). DI: Aftale om overskudsvarme er kæmpe gevinst for klimaet. Forfatter er ikke angivet.
<https://csr.dk/di-aftale-om-overskudsvarme-er-en-k%C3%A6mpe-gevinst-klimaet>

Hansen, T.B. (2020, 21. september). Science report.
<https://sciencereport.dk/sustain/novo-nordisk-stiller-krav-om-co2-fri-leverandoerkaede/>

Wimmer, D., (2019, 21. januar). Retailinsitute.
<https://retailinsitute.dk/er-du-klar-til-2019-og-de-nye-forbrugere/>

Mansø, R. G., & Svendsen, A.B. (2022, 4. september). Et emne topper overraskende stort danskernes liste over hvad de vil have politikerne til at løse. DR.
<https://www.dr.dk/nyheder/politik/et-emne-topper-overraskende-stort-danskernes-liste-over-hvad-de-vil-have-politikerne>

Konsulenthuse

Deloitte (2023, 9. januar). Volume 30 issue 1. DeloitteESGNow — Global Reach of the E.U. Corporate Sustainability Reporting Directive and the Impact on U.S. Companies
<https://dart.deloitte.com/USDART/home/publications/deloitte/heads-up/2023/esg-eu-corporate-sustainability-reporting>

Andersen, C. J. (2022a, 25. januar). Deloitte blog. Kom godt i gang med den bæredygtige omstilling af din virksomhed: Få styr på lingoen.
<https://www2.deloitte.com/dk/da/blog/blog-sme/2022/blog-claus-Jorch-Andersen-Kom-godt-i-gang-med-den-baredygtige.html>

Andersen, C. J. (2022b, 2. marts). Deloitte blog. Når din SMV skal være bæredygtig, bør en klimaplan være en del af din forretningsplan.
<https://www2.deloitte.com/dk/da/blog/blog-sme/2022/blog-claus-Jorch-Andersen-Din-SMV-skal-vare-baredygtig.html>

Plesner (2022, 29. november). Nyt EU-direktiv om bæredygtighedsrapportering (CSRD) vedtaget.
<https://www.plesner.com/da-dk/insights/artikler/2022/11/nyt-eu-direktiv-om-baeredygtighedsrapportering-csrd-vedtaget>

McKinsey & Company (2020, 11. september). From there to here: 50 years of thinking on the social responsibility of business
<https://www.mckinsey.com/featured-insights/corporate-purpose/from-there-to-here-50-years-of-thinking-on-the-social-responsibility-of-business>

Henisz, W., Koller, T., Nuttall, R. (2019, november). McKinsey Quarterly. Five ways that ESG creates value. Lokaliseret d. 7 maj på <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Strategy%20and%20Corporate%20Finance/Our%20Insights/Five%20ways%20that%20ESG%20creates%20value/Five-ways-that-ESG-creates-value.ashx>

Podcast

Brown, S. (Vært) (2020). Ep. Why ESG is here to stay. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/why-esg-is-here-to-stay>

Baker, J. (Vært) 2023, 8. Marts). Wall Street Journal. Ep. The Rising Backlash against ESG investing. <https://www.wsj.com/podcasts/opinion-free-expression/the-rising-backlash-against-esg-investing/633ad782-974f-495b-955d-a7c62a0fd8a3>

Andre kilder

Poolen, D. (2022, 21. februar). Rabobank. An Introduction to the Sustainability Reporting Landscape. <https://www.rabobank.com/knowledge/d011294242-an-introduction-to-the-sustainability-reporting-landscape>

Musk, E. (2022, 18. maj) Twitter @elonmusk. <https://twitter.com/elonmusk/status/1526958110023245829?lang=da>